

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 249/2015-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Advokátska kancelária, Radlinského 1718, Dolný Kubín, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 77/2014 a jeho uznesením z 18. decembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 77/2014, ako aj uznesením z 18. decembra 2014 p o r u š i l základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 77/2014 z 18. decembra 2014 z r u š u j e a vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 375,84 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a osemdesiatštyri centov), ktorú j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. Jozefa Poláka,

Advokátska kancelária, Radlinského 1718, Dolný Kubín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 249/2015-9 zo 16. apríla 2015 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 77/2014 a jeho uznesením z 18. decembra 2014.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ v podaní z 22. júna 2015 a najvyšší súd vo vyjadrení z 28. mája 2015 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 187/2012 z 18. decembra 2013 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania prečinu pytliactva podľa § 310 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený peňažný trest vo výške 200 € a pre prípad zmarenia výkonu peňažného trestu mu bol uložený náhradný trest odňatia slobody v trvaní dvoch týždňov.

Sťažovateľ, ktorý sa necítil byť vinným, podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie.

Uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 To 15/2014-115 z 30. apríla 2014 bolo odvolanie sťažovateľa zamietnuté ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ 11. novembra 2014 dovolanie.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 77/2014 z 18. decembra 2014 bolo dovolanie podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odmietnuté, a to s odôvodnením, že je neprípustné, keďže podľa § 92 ods. 2 v spojení s § 93 ods. 1 Trestného zákona platí u sťažovateľa zákonná fikcia neodsúdenia, ku ktorej došlo vykonaním peňažného trestu (jeho zaplatením).

Uvedený záver najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za nesprávny, arbitrárny a rozporný so zákonom i ústavou. Dôsledkom uznesenia najvyššieho súdu je porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. Sťažovateľ je presvedčený, že jeho dovolanie spĺňalo všetky zákonné náležitosti, keďže bolo podané oprávnenou osobou, v zákonnej lehote a na mieste, kde možno dovolanie podať, a bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Keďže v konaní vedenom okresným súdom a krajským súdom neboli zohľadnené a odstránené nedostatky, na ktoré sťažovateľ od začiatku poukazoval, podal dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok.

Podanie sťažnosti ústavnému súdu považuje sťažovateľ za prostriedok ultima ratio, ktorým sa môže dovolať spravodlivosti, keďže najvyšší súd odmietol vecne prerokovať jeho dovolanie a vôbec sa nevysporiadal s jeho námietkami voči skutkovému stavu a právnomu posúdeniu veci. Najvyšší súd tým podľa presvedčenia sťažovateľa porušil označené články ústavy, listiny a dohovoru.

Je síce pravdou, že sťažovateľ uložený peňažný trest vo výmere 200 € vykonal 13. júna 2014 zložením uvedenej sumy na účet okresného súdu, no túto úhradu realizoval práve z dôvodu povinnosti, ktorá mu bola uložená rozhodnutím súdu, správnosť ktorého napadol v dovolaní. Úhrada sa uskutočnila pod hrozbou premeny peňažného trestu na nepodmienečný trest odňatia slobody. Návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku okresného súdu by totiž najvyšší súd nebol povinný vyhovieť.

Výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku, z ktorého vychádzal najvyšší súd, je podľa názoru sťažovateľa protiústavný a je výkladom ad absurdum. V jeho zmysle pokiaľ odsúdený pod hrozbou premeny peňažného trestu na nepodmienečný trest odňatia slobody uhradí peňažný trest, stráca týmto úkonom možnosť dovoľávať sa nezákonnosti odsudzujúceho rozsudku podaním dovolania, a to napriek tomu, že dôvody dovolania podľa ustanovenia § 371 Trestného poriadku existujú.

Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o registri trestov“) odpis registra trestov je verejná listina, v ktorej sa uvádzajú údaje o a) každom právoplatnom odsúdení, a to aj súdom iného členského štátu Európskej únie alebo súdom iného štátu, ktorého rozhodnutie bolo uznané súdom Slovenskej republiky, b) priebehu výkonu trestu a priebehu výkonu ochranného opatrenia, c) odsúdeniach, hoci podľa rozhodnutia súdu alebo na základe zákona boli zahladené.

Znamená to, že odsudzujúci rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 187/2012 z 18. decembra 2013 je vedený v odpise registra trestov sťažovateľa v zmysle citovaného ustanovenia zákona o registri trestov. Táto skutočnosť má pre sťažovateľa nepriaznivé účinky najmä vo vzťahu k možnosti výkonu práce ako profesionálneho člena Hasičského a záchranného zboru. Sťažovateľ v čase, keď mal byť skutok spáchaný, pracoval a aj teraz pracuje ako hasič. Na výkon jeho práce sa vzťahuje zákon č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov. Podľa § 17 ods. 1 a 2 tohto zákona sťažovateľ stratil bezúhonnosť, ktorá sa na výkon jeho zamestnania vyžaduje a preukazuje sa odpisom registra trestov.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Unesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tdo 77/2014 zo dňa 18.12.2014 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, základné právo sťažovateľa podľa čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky spočívajúce v zákaze porušenia zásady nullumcrimenpoema sine lege, základné právo sťažovateľa podľa článku 36 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. spočívajúce v práve domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tdo 77/2014 zo dňa 18.12.2014 a vec vracia Najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom: jedentisíc eur), ktoré je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu.

4. Zároveň sťažovateľ žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 187,92 € a túto poukázať jeho právnemu zástupcovi.“

Z doplňujúceho podania právneho zástupcu sťažovateľa zo 4. mája 2015 doručeného ústavnému súdu 6. mája 2015 vyplýva, že na preukázanie dôvodnosti podanej sťažnosti a právnej argumentácie v nej obsiahnutej poukazuje sťažovateľ na obsah právnej vety stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 4/2015 z 18. marca 2015. Z tohto stanoviska je zrejmé, že odsúdenému, ktorému bol uložený peňažný trest a ktorý tento uložený peňažný trest vykonal zaplatením príslušnej sumy, nemožno odoprieť právo podať dovolanie len z dôvodu, že jeho odsúdenie bolo zahladené, keďže by tým neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania došlo k obmedzeniu prístupu odsúdeného k súdnej ochrane, čím by sa zasiahlo do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.

Z vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu č. k. KP 3/2015-30 z 28. mája 2015 doručeného ústavnému súdu 5. júna 2015 vyplýva, že požiadala o zaujatie stanoviska predsedu senátu „5T“. Z vyjadrenia predsedu senátu „5T“ z 26. mája 2015 vyplýva, že zotrúva na dôvodoch uznesenia sp. zn. 5 Tdo 77/2014 z 18. decembra 2014, pričom dáva do pozornosti aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 331/2014 z 22. mája 2014, ktorým bola identická ústavná sťažnosť odmietnutá. Znamená to faktické potvrdenie rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v obdobných veciach.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa z 22. júna 2015 doručenej ústavnému súdu 26. júna 2015 vyplýva, že s názormi najvyššieho súdu uvedenými v jeho vyjadrení z 28. mája 2015 sa nemožno v žiadnom prípade stotožniť. Poukaz na obsah uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 331/2014 z 22. mája 2014 neobstojí, lebo toto uznesenie bolo prijaté v čase, kedy ešte nebolo prijaté stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 4/2015 z 18. marca 2015. Práve nejednotná rozhodovacia činnosť rôznych senátov ústavného súdu pri posudzovaní krucálnej otázky, t. j. otázky ústavného práva odsúdeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu odmietnutia dovolania odsúdeného len preto, že jeho odsúdenie bolo zahladené, viedla plénum ústavného súdu k prijatiu zjednocujúceho stanoviska. Sťažovateľ zároveň spresňuje požiadavku náhrady trov právneho zastúpenia na sumu 375,84 €, a to za 4 úkony právnych služieb v roku 2015, 4 režijné paušály v roku 2015 a daň z pridanej hodnoty. Za 1 úkon právnej služby účtuje sumu 69,91 €.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 77/2014 z 18. decembra 2014 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 To 15/2014 z 30. apríla 2014. Podľa názoru najvyššieho súdu dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom znamenajúcim vážny prielom do právoplatnosti a predpokladanej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia. Jeho zmyslom je, za prísne vymedzených podmienok, zvrátenie existencie odsúdenia páchatel'a,

aby nedošlo k trestno-právnomu následku, t. j. sankcii spojenej s týmto odsúdením. Práve preto, že ide o prielom do naznačenej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia na základe mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým sa dáva možnosť dvom hlavným proti sebe stojacím stranám [odhliadajúc od práva ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), ktorý nie je stranou v konaní] – teda prokurátorovi a obvinenému – dosiahnuť vyvolanie mimoriadneho konania pred najvyšším súdom o preskúmanie niektorých právoplatných rozhodnutí, zákon obmedzuje možnosť podania dovolania len na obmedzený okruh subjektov, v obmedzenom rozsahu, zo špecificky vymedzených kvalifikovaných dôvodov a len proti niektorým vymedzeným rozhodnutiam. Keďže sa možnosť tohto opravného prostriedku dáva predovšetkým dvom hlavným proti sebe stojacim stranám v konaní, základným princípom, ktorým sa musí tento inštitút mimoriadneho opravného prostriedku riadiť, je princíp rovnosti strán, a to jednak čo sa týka možnosti podania tohto opravného prostriedku, tak aj v samotnom procese, teda v konaní o ňom pred súdom. Pri dodržaní tejto základnej zásady by bolo proti jeho zmyslu i princípu spravodlivosti, aby jedna strana mala možnosť dovolať sa mimoriadnym opravným prostriedkom konania na najvyššom súde vo veci, v ktorej už bol trest vykonaný a zahladený s účinkami, že sa na páchatel'a hľadí, akoby nebol odsúdený. Ak by takúto možnosť mal obvinený, nutne by musela byť pripustená i u generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“) (odhliadajúc od ministra spravodlivosti, ktorý nie je stranou v konaní). Odsudzujúcim rozsudkom v zmysle § 163 až § 168 Trestného poriadku treba rozumieť taký, ktorý obsahuje výrok o vine páchatel'a a ak nedošlo k upusteniu od potrestania, výrok o treste a prípadné ďalšie výroky o náhrade škody alebo ochrannom opatrení. Odsudzujúcim rozsudkom teda treba rozumieť taký rozsudok, na základe ktorého existujú účinky, že sa na páchatel'a hľadí ako na odsúdeného. Pokiaľ nastávajú, či už priamo na základe zákona, ako to je pri upustení od potrestania (§ 40 ods. 2 Trestného zákona), alebo po výkone niektorých druhov trestov (napr. v predmetnom prípade § 92 ods. 2 v spojení s § 93 ods. 1 Trestného zákona), alebo na základe rozhodnutia súdu pri zahlodení odsúdenia, právne dôsledky spojené s fikciou neodsúdenia (teda že sa v zmysle zákona hľadí na páchatel'a, ako keby odsúdený nebol), potom treba do všetkých dôsledkov právne považovať za neexistujúci odsudzujúci rozsudok u takej osoby, na ktorú sa hľadí, ako

keby odsúdená nebola. Predpokladom na podanie dovolania je existencia odsúdenia páchatel'a. Pokiaľ platí fikcia neodsúdenia, ktorú zákonodarca spojil s inštitútom zahladenia odsúdenia, nemožno ju chápať podmienene tak, že pre určité prípady v trestnom konaní (ale i mimo neho) platí a pre niektoré nie. Zahladenie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia znamená, okrem iných dôsledkov spojených s bezúhonnosťou určitej osoby, že vo výpise z registra trestov sa jej zahladené odsúdenie už neuvádza. V oblasti trestno-právnej zanikajú nepriaznivé následky spojené s odsúdením páchatel'a. Treba vychádzať z toho, že neexistuje odsúdenie, ktoré by bolo dôvodom prirážajúcej okolnosti alebo recidívy trestnej činnosti. Zahladením odsúdenia s fikciou neodsúdenia môže taká osoba preukazovať stav svojej bezúhonnosti. Nie je už povinná pri rôznych príležitostiach, napr. pri prijímaní do zamestnania, pri žiadostiach o niektoré povolenia, oprávnenia a pod., uvádzať odsúdenie, ktoré bolo zahladené. Platí to aj obrátene zo strany iných subjektov vo vzťahu k tejto osobe. Odpadnutie prekážky odsúdenia teda môže viesť ku vzniku alebo k obnoveniu takých právnych vzťahov, ktoré občan nemohol nadobudnúť, alebo sa ich nemohol dožadovať, pokiaľ existovala prekážka odsúdenia páchatel'a. Keďže v dôsledku zahladenia odsúdenia môžu vznikať nové právne vzťahy, ktoré by inak nemohli nastať, ak by neexistovala podmienka bezúhonnosti, potom by bolo vážnym zásahom do stability právnych vzťahov, ak by na základe dovolania niektorej z dvoch hlavných strán v trestnom konaní alebo dovolania ministra spravodlivosti bolo možné zvrátiť nový právny stav vznikajúci po vykonaní trestu a zahladení odsúdenia spojeného s fikciou neodsúdenia. Výrazne by sa v takom prípade nepriaznivo prejavilo podanie dovolania prokurátorom alebo ďalším oprávneným subjektom v neprospech osoby, odsúdenie ktorej bolo zahladené. Nebolo by žiaduce, aby v takom prípade, keď už páchatel' vykonal trest a došlo aj k zahladeniu odsúdenia, mohol generálny prokurátor Slovenskej republiky, či minister spravodlivosti podať tento mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného s tým, že by smeroval k zhoršeniu jeho postavenia a umožnil tak otvorenie takého trestno-právneho vzťahu, ktorý už bol ukončený, s následkom zvrátenia priaznivých dôsledkov pre obvineného spočívajúcich v tom, že sa na neho hľadí, ako by nebol odsúdený. Dobrodnie, ktoré dáva zákonodarca v podobe bezúhonnosti na základe fikcie neodsúdenia osoby v prípade zahladenia odsúdenia, by strácalo svoj zmysel. Rovnosť strán v konaní a záujem

na stabilite právnych vzťahov však predpokladá aj opak, teda že ani na základe dovolania obvineného nie je možné právoplatné a už aj vykonané a zahladené odsúdenie s dôsledkami fikcie neodsúdenia meniť. Preto ak nastal zo zákona (alebo na základe rozhodnutia súdu) stav zahladenia odsúdenia, ktorý má znamenať, že neexistuje odsúdenie, ktorým sa uložila sankcia, jeho dôsledkom musí byť i to, že žiaden zo subjektov oprávnených na podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku ho už nemôže podať. Vychádzajúc zo zákonnej fikcie neodsúdenia obvineného predpokladanej v ustanovení § 92 ods. 2 a § 93 ods. 1 Trestného zákona, ktorá sa v posudzovanej veci aplikovala, treba považovať dovolanie sťažovateľa za neprípustné, lebo nesmeruje proti existujúcemu odsudzujúcemu rozhodnutiu, proti ktorému by ho bolo možné v zmysle § 368 ods. 1 a 2 Trestného poriadku podať. Obdobné stanovisko zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 5 Tdo 59/2013 a sp. zn. 5 Tdo 66/2014.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,

alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa presvedčenia sťažovateľa peňažný trest vykonal zložením určenej sumy preto, aby nedošlo k premene peňažného trestu na nepodmienečný trest odňatia slobody, keďže návrhu na odklad vykonateľnosti právoplatného rozsudku by najvyšší súd nemusel vyhovieť. Výklad najvyššieho súdu je výkladom ad absurdum.

Najvyšší súd je tej mienky, že rozhodol správne, a poukazuje pritom na uznesenie ústavného súdu, ktorým bol takýto postup najvyššieho súdu v obdobnom prípade akceptovaný.

Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým konštatovať, že rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu sú medzi účastníkmi konania nesporné. Naproti tomu ako sporná sa javí právna otázka, či v dôsledku vykonania peňažného trestu jeho zaplatením a z toho vyplývajúcim zahladením odsúdenia priamo zo zákona s účinkom, že sa na obvineného hľadí, ako keby odsúdený nebol, dochádza aj k zániku možnosti preskúmať na základe dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku zákonnosť právoplatného odsudzujúceho rozsudku. Kým podľa sťažovateľa to možné je, najvyšší súd túto možnosť vylučuje.

Podľa § 92 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom od 1. februára 2014 ak ide o odsúdenie na tresty uvedené v § 32 písm. b) až l), k zahladeniu dochádza ich vykonaním.

Podľa § 32 písm. d) Trestného zákona za spáchané trestné činy môže súd uložiť páchateľovi, ktorý je fyzickou osobou, len peňažný trest.

Podľa § 93 ods. 1 Trestného zákona ak bolo odsúdenie zahladené, hľadí sa na páchateľa, ako keby nebol odsúdený.

Ústavný súd sa uvedenou právnou problematikou v minulosti už viackrát zaoberal a vzhľadom na rozporné stanoviská II. a III. senátu došlo k postupu podľa § 6 zákona o ústavnom súde, pričom bolo prijaté stanovisko na zjednotenie odchylných právnych názorov v tomto znení:

Odsúdenému, ktorému bol uložený peňažný trest a ktorý tento uložený peňažný trest vykonal zaplatením sumy peňažného trestu, nemožno odoprieť právo podať dovolanie len z dôvodu, že jeho odsúdenie bolo zahladené, keďže by tým neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania došlo k obmedzeniu prístupu odsúdeného k súdnej ochrane, čím by sa zasiahlo do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu (PLZ. ÚS 4/2015-11 z 18. marca 2015).

Z citovaného zjednocujúceho stanoviska vyplýva predovšetkým neakceptovateľnosť argumentu najvyššieho súdu, podľa ktorého by priznanie práva podať dovolanie v danom prípade bolo v rozpore s princípom rovnosti procesných strán, pretože ak by túto možnosť mal odsúdený, nutne by musela byť pripustená aj u generálneho prokurátora, ktorý by mohol podať dovolanie aj v neprospech odsúdeného smerujúce k zhoršeniu jeho postavenia, čo by následne umožňovalo otvorenie už ukončeného trestnoprávneho vzťahu a zvrátenie priaznivých výsledkov pre odsúdeného spočívajúcich v tom, že sa neho hľadí, akoby odsúdený nebol. Takúto argumentáciu najvyššieho súdu možno považovať za redukciu zákonom ustanovených podmienok, dôvodov a okruhu osôb oprávnených podať dovolanie. Legalizujúcim dôvodom takejto redukcie nemôže byť argumentácia založená na

rešpektovaní princípu rovnosti procesných strán, keďže neexistuje legitímny dôvod ani cieľ, pre ktorý by nebolo možné priznať rovnaké procesné práva pre všetky procesné strany. V danom prípade ide o priznanie práva podať dovolanie aj voči rozhodnutiu, ktoré vykazuje nezákonnosť a ktoré odsúdený medzičasom vykonal. Priznanie, a teda uplatnenie tohto procesného práva vo svojich dôsledkoch znamená naplnenie, a nie popretie podstaty princípu rovnosti procesných strán.

Nad rámec uvedenej argumentácie možno poukázať na to, že v rámci princípu rovnosti procesných strán generálny prokurátor nepochybne môže podať dovolanie proti právoplatnému oslobodzujúcemu rozsudku, čo následne tiež umožňuje otvorenie trestnoprávneho vzťahu, ktorý už bol ukončený, a to v spojení so zvrátením priaznivých dôsledkov pre stíhaného spočívajúcich v tom, že oslobodením spod obžaloby došlo k deklarovaniu jeho nevinu. Pritom nemožno mať najmenšie pochybnosti o tom, že právoplatný oslobodzujúci rozsudok treba považovať za omnoho priaznivejší než právoplatný odsudzujúci rozsudok spojený s fikciou, že sa na odsúdeného hľadí, ako keby odsúdený nebol.

Ďalej zo zjednocujúceho stanoviska vyplýva, že neprípustnosť dovolania podaného odsúdeným, ktorý už vykonal uložený trest, nemožno bez ďalšieho vyvodzovať ani z explicitného znenia príslušných ustanovení Trestného poriadku vzťahujúcich sa na dovolanie. Za rozhodnutie, ktorým bola vec právoplatne skončená, je potrebné podľa ustanovenia § 368 ods. 1 Trestného poriadku považovať právoplatné rozhodnutie súdu vo veci samej, ktorým je okrem iného aj rozsudok, ktorým bol uložený trest, resp. ochranné opatrenie, alebo bolo upustené od potrestania. V tejto súvislosti nemožno za ústavne udržateľné považovať právne závery najvyššieho súdu, ktorý konštatoval, že odsudzujúcim rozsudkom treba rozumieť taký rozsudok, na základe ktorého existujú účinky, že sa na páchatel'a hľadí ako na odsúdeného.

Na rozdiel od tohto právneho názoru najvyššieho súdu je ústavný súd tej mienky, že z hľadiska prípustnosti dovolania je bez významu, či sa v dôsledku zahľadania odsúdenia hľadí na osobu odsúdeného ako na osobu, ktorá odsúdená nebola, keďže z hľadiska

prípustnosti dovolania je rozhodujúce to, či existuje odsudzujúce rozhodnutie a či toto nadobudlo právoplatnosť. Inými slovami, podmienkou podania dovolania je existencia samotného odsúdenia páchatel'a. Naopak, podmienkou dovolania nie je absencia zahľadania odsúdenia spojená so zákonnou fikciou neodsúdenia. Fikcia neodsúdenia sťažovateľa vyplýva z vykonania uloženého peňažného trestu na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku, pričom odopretím práva podať dovolanie proti takémuto právoplatnému rozhodnutiu by nebolo možné naplniť deklarovaný účel inštitútu dovolania, ktorým je odstrániť účinky založené nezákonným právoplatným rozhodnutím.

Nemožno sa bez výhrad stotožniť ani s tým záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého zahladením odsúdenia spojeným s fikciou neodsúdenia môže odsúdená osoba preukazovať stav svojej bezúhonnosti. Najvyšší súd totiž opomenul, že zahľadanie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia neznamená zánik všetkých nepriaznivých účinkov spojených s odsúdením, keďže tieto nemožno obmedzovať výlučne na skutočnosť, že vo výpise z registra trestov sa zahladené odsúdenia neuvádzajú. Existencia odsudzujúceho rozhodnutia totiž uplatnením fikcie neodsúdenia nezaniká, pričom trest, ktorý odsúdený vykonal a ktorý mu bol zahladený, má stále platný právny základ v odsudzujúcom rozhodnutí. Vykonaný a zahladený trest postihuje páchatel'a aj sekundárne, lebo zakladá pre poškodeného právny titul na uplatnenie práva na náhradu škody a trov. Osobitne treba zdôrazniť, že zahladením odsúdenia alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel' trestný čin spáchal.

Napokon možno ešte dodať, že, vychádzajúc z právneho názoru najvyššieho súdu, by zrejme v prípade zahľadania odsúdenia s účinkami fikcie neodsúdenia nebolo možné účinne podať ani návrh na obnovu konania, hoci by dodatočne vyšli najavo dôkazy preukazujúce nevinu odsúdeného. Takýto následok je zrejším popretím základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Navyše neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku znemožňuje, aby takáto osoba uplatnila nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným odsúdením (II. ÚS 475/2014).

Vzhľadom na všetky uvedené argumenty došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 77/2014 z 18. decembra 2014 a vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Sťažovateľ požadoval náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 375,84 €.

Ústavný súd zistil, že správne by sťažovateľovi patrila náhrada trov v celkovej výške 711,45 €, a to za 4 úkony právnych služieb v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť, doplnenie sťažnosti, replika na vyjadrenie najvyššieho súdu) po 139,83 €, 4 režijné paušály po 8,39 € a daň z pridanej hodnoty 118,57 €. Nebolo však možné priznať sťažovateľovi náhradu trov v sume prevyšujúcej čiastku ním požadovanú, a preto mu priznal 375,84 € (bod 3 výroku nálezu).

Nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € (bod 4 výroku nálezu).

Podľa názoru ústavného súdu vyslovením porušenia označených práv, zrušením uznesenia najvyššieho súdu a vrátením veci na ďalšie konanie bola sťažovateľovi poskytnutá plná satisfakcia za utrpenú ujmu. Z tohto dôvodu finančná náhrada do úvahy už neprichádza.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. augusta 2015